www.kozlony.ro

Társadalmi és kulturális havilap

Szamosújvári Közlöny

Szamosújvári Közlöny Alapítva: 1903-Újraindítva: 2021

ISSN 2784 – 2800 ISSN-L 2784 – 2800

III. (új) évfolyam

26-27. szám/2023 augusztus -szeptember

Petőfi Sándor

Feleségek felesége

Feleségek felesége,
Lelkemadta kicsikéje!
Jer ide már az ölembe,
Mulassak veled kedvemre.

Szerettelek lyánykorodban,
Szeretlek most százszor jobban,
Nem százszor, de ezerszerte,
Ha meg nem haragszol érte.

Nem is tudja a nőtelen,
Mi az igazi szerelem;
Hogy tudná az istenadta?
Mégcsak akkor tanulgatja.

Nőtelen ember szerelme
Csak virág a kalap mellett;
S most a szerelem énnékem
Lélekzetem, szivverésem.

De boldogok is vagyunk ám,
Ugye, lelkem kis Juliskám?
Meg se' várjuk a halálunk,
Elevenen égbe szállunk!

Pest, 1848. január

Elhelyezik az időkapszulát / fotó: Riti József Attila

Pap Melinda - MTI

Potápi Árpád János: támogatjuk a szórványközösségeket, hogy helyben tudjuk tartani gyerekeinket

A magyar kormány kiemelten támogatja a szórványközösségeket, hogy meg lehessen tartani gyermekeinket a magyar nyelvnek, kultúrának, és majd családot vállalva ők is ugyanígy járjanak el – mondta a Miniszterelnökség nemzetpolitikáért felelős államtitkára vasárnap az erdélyi Szamosújváron.

Potápi Árpád János a Mezőségi Téka Szórványkollégium új épületszárnyának átadásán vett részt a Kolozs megyei városban. Ünnepi beszédében a bukovinai székelyek között szolgáló, szamosújvári születésű Németh Kálmán ferences rendi szerzetest idézte, aki azt mondta: a legnagyobb kitüntetés és a legnagyobb kegyelem, ha

valaki önzetlenül dolgozhat.

Emlékeztetett arra, hogy az elmúlt három évtizedben a Téka Alapítvány is az önzetlen cselekvés és építkezés jegyében tevékenykedett. Felidézte, hogy az alapítvány 2000-ben csatlakozott a válaszúti Kallós Zoltán Alapítvány által elindított szórványoktatási programhoz, amely összehangolt és tervszerű módon, hosszútávon biztosítja a mezőségi szórványközösség anyanyelven történő oktatását. „Ez a program a szórványban élő magyarság számára mintaadó, és itt helyben egyúttal nélkülözhetetlen is" – mondta. Rámutatott: a szórványkollégiumok nélkül a szórványbeli magyar gyerekek egy része elkallódna, román oktatási intézményt választana, így elveszne a magyar nemzet számára.

Felidézte, hogy a mezőségi magyar családok zöme halmozottan hátrányos nyelvi, etnikai és kulturális környezetben él, a teljes asszimiláció küszöbén, helyzetük a nemzeti önazonosságuk megtartása szempontjából erősen veszélyeztetett. „Megmaradásuk és a mi megmaradásunk egyik feltétele, hogy gyermekeik megfelelő anyanyelvi oktatásban részesüljenek. Ehhez vállalni kell a napi ingázást, a kollégiumi életet, valamint az ezekkel járó többletköltségeket" – mondta. Hozzáfűzte, hogy a szórványkollégium az oktatás mellett ellátást nyújt, felkészítő és felzárkóztató munkát folytat.

Potápi Árpád János köszönetet mondott a szórványkollégium vezetőinek, dolgozóinak munkájukért és azért, hogy életben tartják, erősítik a mezőségi magyarságot.

Balázs-Bécsi Attila, a Téka Alapítvány elnöke elmondta: az újabb beruházással „kemény vár", egységes oktatási tér alakult ki, az iskola a kollégiummal vált teljessé.

Csoma Botond parlamenti képviselő, a Romániai Magyar Demokrata Szövetség (RMDSZ) Kolozs megyei szervezetének elnöke azt emelte ki: minden magyar gyermek számára biztosítani kell a lehetőséget, hogy magyar iskolába járjon, különben az identitása veszélybe kerül. Mint mondta, a szórványban az oktatási intézmények egyre vonzóbbak a vegyes családok számára is.

Ovidiu Drăgan, Szamosújvár román polgármestere úgy fogalmazott, hogy a beruházás a magyar közösség, a város fejlődését szolgálja. Szép Gyula, a Communitas Alapítvány alelnöke szerint a szamosújvári és a válaszúti alapítvány „történelmet írt" a szórványoktatás területén, bevehetetlen bástyái a magyarságnak.

Az ünnepségen az alapítvány munkájának anyagi és szellemi támogatásáért átadták a Téka Díjat Potápi Árpád Jánosnak és Brendus Rékának, a Nemzetpolitikai Államtitkárság főosztályvezetőjének. A díjat a 2020-ban kitüntetett Novák Ferenc koreográfus is most vette át.

Elvágják a pántlikát/ fotó: Riti József Attila

A Mezőségi Téka Szórványkollégium új épületszárnyának építése 2020-ban kezdődött el, a magyar kormány 410 millió forinttal támogatta, de a beruházáshoz a Communitas Alapítvány és magánszemélyek adománya és a Téka Alapítvány önrésze is hozzájárult. A 6 392 000 lejes (közel ötmilliárd forint) projekt keretében több mint ezer négyzetméteres hasznos terület épült négy szinten, négyágyas szobákban fogadják a bentlakókat, konyha és ebédlő is van.

A telken található a Kemény Zsigmond Elméleti Líceum két iskolaépülete is, amelyek szintén a magyar kormány támogatásával épültek meg. Erdély egyik legnagyobb szórványbentlakásában mintegy száz diákról gondoskodnak 25 mezőségi településről.

Vigh Nikol Vivien

Vakációs Bibliahét Szamosújváron

Idén augusztus 21. és 25. között zajlott a református Vakációs Bibliahét Szamosújváron.

Kiskoromban, minden évben részt vettem a bibliai héten, aminek köszönhetően szebbnél szebb élményekkel gazdagodtam. Az idén már önkéntesként örülhettem ennek a szép eseménynek. E néhány nap alatt, rengeteget játszottunk, különböző tevékenységeken vettünk részt.

A heti kerettörténet témája a szorgos méhecskékre alapozott, ezért a gyerekek is szorgoskodtak egész héten át, jutalmul pedig méhecskés matricákat kaphattak, melyeket kis tarsolyukban gyűjthettek, amiért pénteken jutalom járt.

Minden nap új éneket tanultunk és különböző bibliai történetekkel ismerkedtünk meg, amit a tanítónők, óvónők és önkéntesek adtak elő. A gyerekek, a tiszteletes úr segítségével bibliai igéket kereshettek, olvashattak a Bibliából.

A Bibiliahéten nagyon sokat kézimunkáztunk a gyerekekkel. Aranyos kis munkák születtek. Mindenki nagyon jól érezte magát, sok élménnyel gazdagodott. Mi is és a gyerekek is már nagyon várjuk a következőt.

A tábor helyszíne/ fotó: Riti József Attila

Vigh Nikol Vivien

Összmagyar Középiskolás Táborban, Sátoraljaújhelyen

Szerencsésnek és hálásnak érzem magam, hogy újra részt vehettem a Rákóczi Szövetség Összmagyar Középiskolás táborába. Ez volt már a második alkalom amikor ez a mesés hely tárt karokkal fogadott újabb életre szóló kalandokkal. Ebben az évben is rengeteg középiskolás diák lépte át a Rákóczi tábor kapuit. 504 diák érkezett a világ minden részéről. Magyarországról, Erdélyből, Franciaországból, Olaszországból, Belgiumból, Ausztráliából, Kanadából és még sok más helyről.

Vasárnap érkezésünkkor egy kedves hangulatú csapat várt ránk. Mint minden évben kaptunk egy kulacsot, egy pólót, egy hátizsákot és egy kalapot. Egy remek csapat alakult ki, persze, a legjobb csapatvezetőkkel, Kírával és Krisztiánnal, akik a hetünket mesésé tették, vigyáztak ránk, minden kérdésünkre, kíváncsiságunkra válaszoltak és minden problémában segítettek. A regisztrálás után következett az ismerkedési est. Jobban megismertük a csapattársainkat és néhánnyal meg is barátkoztunk, sőt még ma is tartjuk a kapcsolatot.

A hétfői napunk előadásokról szólt. Pontosabban a karrier beindításában segítettek nekünk. Mit is szeretnénk tenni, miután befejezzük a líceumot. Különböző egyetemeket ismerhettünk meg, mint például a Tokaj-Hegyalja Egyetem. Délután pedig a csapattal foglalkoztunk, hiszen csütörtök este volt a Ki mit tud? Vacsora után táncházra került sor, ahol jól éreztük magunkat, sokat táncoltunk, nevettünk. De a legszebb az egészből az volt, hogy a diaszpórából érkező fiatalok is megtanulták a magyar néptáncot, amit nagyon élveztek és örültek, hogy egyre jobban megismerhetik a magyar kultúrát és annak szépségeit.

A keddi program már sűrűbb volt. A Magyar Honvédség programja töltötte be a napunk nagy részét. Részt vettünk katonai akadálypályákon, különböző katonai eszközökkel ismerkedtünk. Majd délután gyalogtúra következett, a lélegzetelállító panorámához. Való-

jában elállította a lélegzetünket. Nagyon szép volt és gyönyörű emlékekkel érkeztünk vissza a táborba. Estére jutott a séta a Magyar Kálváriára. Bevallom hosszú, fárasztó volt, de megérte. Ahogy felérkeztünk, elénekeltük a magyar és a székely himnuszt. Ez volt a hét legmeghatóbb pillanata, mert amikor elkezdtük énekelni a magyar himnuszt, mindenki tudta és érezte, hogy annak ellenére, hogy a világ másik felén él és más nyelvet beszél, a gyökerei ide tartoznak és büszke lehet, hogy magyar.

A szerdai nap volt a kirándulások napja. Az 504 diák fel volt osztva 4 csoportra. A kirándulás pontja: a Zempléni Kalandpark, Megyer hegyi Tengerszem, sárkányhajózás a Bodrogon és fűzéri vár. Nekünk a fűzéri vár jutott, majd azután a sárkányhajózás. A vár megmászása eléggé hasonlított a Kálváriához. Megérte a sok lépcsőmászás, mert nem csak a vár volt mesés, hanem maga a kilátás és a természet is. A tavaly már sárkányhajóztam, ezért tudtam mire kell számítsak. Este pedig, vacsora után, egy színházi előadáson vettünk részt. Nagyon élvezte mindenki, de sajnos hamar eltelt. Igaz az a mondás, hogy ami jó, az hamar eltelik.

Csütörtök volt a nagy nap. A reggel istentisztelettel kezdődött, majd a sportnap folytatódott. De azelőtt kaptunk egy kis meglepetést a szervezőktől. Egy 15 perces zumbát. Nagyon élveztük és minden diák arcán csak mosolyt lehetett látni. A mi csapatunk sportnap alkalmával, focizott, métázott, kosárlabdázott, röplabdázott. Este volt a Ki mit tud verseny, amin mindenki maximálisan szórakozott, kacagott, s azután jött a buli. Másnap reggel volt a hazautazás. Elköszöntünk attól a mesés helytől, szervezőinktől, új barátainktól. Szabadidőnkben rengeteget medencéztünk, beszélgettünk, játszódtunk, sétáltunk és barátkoztunk. Bőröndünk hazafelé már sokkal nehezebb volt, hiszen nem csak ruhákkal, hanem gyönyörű emlékekkel, baráti kapcsolatokkal, vidámsággal tért haza. A szép élményekért, köszönettel tartozunk tanárunknak, Riti József Attilának, aki a tábor folyamán gondoskodott rólunk.

A Cegei tó / fotó: Riti József Attila

Évnyitó / fotó: Riti József Attila

Fodor Emőke

Tanévnyitó a Mezőségen

Nyolcadik tanév indul a szamosújvári Kemény Zsigmond Elméleti Líceumban, Montessori szavaival: *„A gyermek a legtökéletesebb teremtmény, mert egyedül ő tudja megalkotni saját egyéniségét. A gyermek lelke lágy viaszhoz vagy fehér papírhoz hasonló, ahová magának a gyermeknek kell belevésni a képzeteket.”*

Idén 432 gyereknek szólt az iskolakezdő csengő, őket köszöntötték hétfő reggel. Az ünnepséget Baba Vera német tanárvezette, aki felszólította Kulcsár Melinda Ilona igazgatót, hogy köszöntse az egybegyűlteket. Az intézményvezető kihangsúlyozta, hogy a mezőségi szórványiskolában a nevelő munka az oktatói munkát kiegészíti, néha talán hangsúlyosabb is. Számos infrastrukturális fejlesztés történt a nyáron, kerítés építése, focipálya felújítása, padlók újraviaszolása, melyek az iskolaközösség kényelmét és biztonságát szolgálják.

A következőkben Szamosújvár alpolgármestere, Mahalean Paul, üdvözölte a diákokat, erőt és kitartást kívánt a tanári karnak. Gratulált a szamosújvári magyar közösségnek a kiválóan felszerelt iskolához és támogatásáról biztosította őket. Balázs-Bécsi Enikő, a Téka Alapítvány nevében üdvözölte az iskolaközösséget és közölte a jó hírt- tegnap a 25 településről érkezett diáksereg beköltözött be az új kollégium épületébe. A Téka Alapítvány a magyar oktatás támogatását tűzte ki egyik céljául, ennek érdekében minden évben hozzáad az iskola értékéhez- hol anyagi, hol szellemi értéket.

A szamosújvári rendőrség képviselője után, a helyi lelkészek: Vajda Dániel a református és Küsmödi Attila a katolikus egyház képviselője, áldotta meg a résztvevőket.

Török Bálint matematikatanár adta át a Sütő György díjat, mely azon végzősöknek jár, akik 10-est érnek el a vizsgán. Az idei érettségin két 10 osztályzatot elért tanulónk volt: Felszegi Kincső és Muresan Katika. Ők vették át a jeles matematikatanár jelenleg

Amerikában élő fia által felajánlott pénzjutalmat.

Kulcsár Melinda igazgató bemutatta a tanítókat, osztályfőnököket. Az előkészítősöket idén Dániel Melinda és Kis Angéla fogadta, ők szólították név szerint az aprókat, akik büszkén vették át az iskolanyakkendőt. Fodor Viola elsős verssel bíztatta őket „összességében jó itt nagyon".

A megnyitó ünnepség hagyományos mozzanata a kezdő osztályok tanítóinak, osztályfőnökeinek szalagfonása, József Attila Kertész leszek című versének megzenésített változatára. Az előkészítős tanítók mellett Pap Erzsébet 5. osztályfőnök, Vass Tibor és Pávai Jenő 9. osztályfőnökök fonták össze az sokszínség szalagjait az együttműködés oszlopára.

Ezt követően az osztálytermekben folytatódott a viszontlátás örömünnepe.

Fodor Emőke

VIII. Népzenetábor és mesterkurzusok Feketelakon

2023 aug. 30-szeptember 2 között zajlottak a VIII. Feketelaki népzenetábor tevékenységei és a Téka Népzeneiskola mesterkurzusai Feketelakon, a Téka Táborközpontban. Támogatók a Nemzeti Kulturális Alap és a és Halmos Béla Program voltak.

A táborba meghívást kaptak azok a diákok, akik tanév közben népzene – és egyéni népdaloktatásra jártak. Oktatóik: Szabó Bence, Miklósi Hunor, Dezső Attila és Balogh Soós Hunor -hegedű, Szabó Boglárka – ének, Vincze Balázs-brácsa, Szakács Kristóf-bőgő , akik a gyakorláson túl színes programot szerveztek a résztvevőknek.

A 35 táborlakó a három napon, az intenzív gyakorláson kívül közösen zenélt, népdalt tanult, de népzenegyűjtésekről szóló dokumentumfilmeket is néztek és ezekről kvízeket oldottak meg. Táncház is volt, meghívott adatközlő zenészekkel, Ifj. Fodor Sándor "Nettivel" és Tóni Rudolffal, akikkel közösen is zenéltek.

A táborban kalotaszegi és felcsíki zeneanyagot dolgoztak fel, az esti örömzenéléseken az egész évben tanult mezőségi, kalotaszegi és felcsíki dallamok is elhangzottak.

A gyerekek és fiatalok idén is sokat fejlődtek a tábor alatt, izgalommal várják az új kihívásokat, közös zenéléseket. Köszönet a Téka Alapítványnak a lehetőségért, az oktatóknak és a szervezőknek az egyéni igényekre figyelést a közösségfejlesztés mellett.

Farkas Erik (balról az első) a dzsemborin / fotó: RMCSSZ

Székely Csaba

Szamosújvári diák a 25. cserkészdzsemborin

Augusztus 1. és 12. között Dél-Koreában szervezték meg a 25. cserkészdzsemborit, ami hagyományosan a cserkészszervezet legnagyobb világösszejövetele. A találkozón 43 ezer fiatal vett részt, köztük kétszáz magyar is. Az erdélyi küldöttségben részt vett Farkas Erik, szamosújvári cserkész és a Kemény Zsigmond Elméleti Líceum diákja is, aki a 51. számú Czetz János cserkészcsapat tagja.

A Cserkészmozgalom Világszervezete (angolul: World Organization of the Scout Movement, röviden WOSM) a cserkészet legnagyobb nemzetközi ernyőszervezete: világszerte 172 nemzeti tagszervezetben több mint 50 millió cserkész működik. A WOSM 1922-ben jött létre, központi irodája Kuala Lumpurban, Malajziában található, míg hivatalos székhelye Genfben van. Testvérszervezete a Cserkészleány Világszövetség (angolul: World Association of Girl Guides and Girl Scouts, röviden WAGGGS). A WOSM missziója *„hozzájárulni a fiatalok neveléséhez a cserkészfogadalomra és cserkésztörvényre épülő elvrendszeren keresztül, mely által egy olyan jobb világ építéséért teszünk, amelyben az emberek egyénként kiteljesedhetnek és építő szerepet tölthetnek be a társadalomban.”* A Világszervezet régiókba szerveződik. A szervezetet mind regionális, mind világszinten a közgyűlésként is funkcionáló konferenciák, az ügyvivő szervként működő bizottságok és ezek háttértámogatójaként az iroda működteti.

A Világdzsemborit (angolul: World Scout Jamboree), azaz a cserkészek világtalálkozóját négyévente szervezi meg a WOSM, 14-18 év közötti fiatalok számára. A Dzsembori a cserkészek 4 évente megrendezésre kerülő világtalálkozója, amely a Cserkészmozgalom Világszervezetének (WOSM) legnagyobb eseménye és a cserkészek életében az egyik legkülönlegesebb élmény.

A Cserkészmozgalom Világszervezete tanácskozó tagja az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának (ECOSOC).

A szamosújvári 51. számú „Czetz János" cserkészcsapat 1993-ban alakult az erdélyi cserkészmozgalom egyik lelkes szervezője, Kasza Tamás vezetésével. A szamosújvári cserkészek több külföldi szervezettel tartanak baráti kapcsolatot, többek között az olasz cserkészekkel van szoros együttműködésük, akik minden nyáron felkeresik Szamosújvárt, ahol már szívesen fogadott vendégeknek számítanak. Nemsokára újból itt lesznek.

Fodor Emőke

Emléktábla avatás Énlakán

Hol van Énlaka? Hargita megyében fekszik, közigazgatásilag Etédhez tartozik. Székelykeresztúrtól 18 km-re északkeletre a Gagy-patak völgyfőjében, a Firtos-tető nyugati lábánál fekszik.

Énlakáról az a hír járja, varázsát az évszázadok nem tudták megrontani, máig egyfajta mesevilágot idéz. Házai évszázadosak, a falusi építőművészet ékkövei, egyes elemeket – például a hagyományos házak lépcsőit – még a falu határában talált, római korból hátramaradt kövekből alakítottak ki. Énlakát sajátosan ősi település-szerkezete miatt felvették a világörökségi listára. Célkitűzése: megőrizni a falu ősi képét és formáját.

Ennek érdekében a falu elöljárói olyan új háztulajdonosokat kerestek, akik értékelik és megőrzik az ősi település és házszerkezetet. A Téka Alapítvány is részese lett ezen értékmentésnek, amikor megvásárolta Illés Lajos házát. E ház oldalára vasárnap emléktábla került, mely hirdeti, hogy: „Ebben a házban alkotott Illés Lajos (1942-2007) Kossuth-díjas zeneszerző, kántor, az Illés együttes alapítója." A táblát Lénárd Attila faragta.

A táblaavatási ünnepség a 6. Regejáró Énlaka Napok záróeseménye volt. Áldást mondott Mátéfi Tímea unitárius lelkésznő, Makkai Lilla, Illés Lajos első neje leplezte le a táblát.

Dancs Alpár, Etéd község tanácsosa a helyi közösség részéről mondott köszönetet. A tanácsos segített a ház megvásárlásában, mert fontos volt számára az, hogy a helyi közösségbe csak az kerüljön be, aki értékeli ezeket az emlékeket.

„Ez a falu egy ékszerdoboz. Nem csak Székelyföld ékszerdoboza, hanem az egész Kárpát-medencéé. Itt valami olyan erő van a földben, amelyhez hasonlót sehol máshol nem láttam még" – nyilatkozta Heinczinger Mika, a Misztrál együttes alapítótagja. A rendezvényt a Misztrál Együttes koncertje zárta.

Zarándoklat

Szépkenyerűszentmárton - Szamosújvár útvonalon

Dr. Székely János szombathelyi megyéspüspök vezetésével

2023.október 15.

13.00 - indulás a szépkenyerűszentmártoni református templomból
18.00 - A szamosújvári római katolikus templomban a szentmisét bemutatja Dr. Székely János püspök

Szervező - Erdélyi Szent Márton Kulturális Központ Egyesület

Partnerek
Téka Alapítvány
Szépkenyerűszentmártoni Református Egyházközség
Szamosújvári Római Katolikus Egyházközség

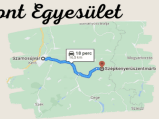

A zarándoklat programja

Felszegi Imre

Zarándoklat Szépkenyerűszentmárton–Szamosújvár útvonalon

Az Erdélyi Szent Márton Kulturális Központ Egyesület fennállása óta (2019) több kulturális és vallási rendezvényt szervezett óvodások, iskolások és a felnőtt korosztály számára, Szamosújváron a Téka Alapítvány székhelyén, a Kemény Zsigmond Elméleti Líceumban, valamint a szépkenyerűszentmártoni református templomban.

Ezek közül az óvodások kedvence az volt, amikor a Prücskök játszóházában szülők és pedagógusok segítségével lámpást készítettek, majd részt vettek a lámpásos felvonuláson a Téka Alapítvány központjától a szamosújvári Szentháromság örmény katolikus székesegyházig. A Kemény Zsigmond Elméleti Líceumban a tanítónők szervezésében külön öröm volt az alsó tagozatos diákok számára a házikenyér dagasztása fatekenőben, valamint a lúdtollal való írás kipróbálása. E tevékenységek alatt nagy figyelemmel hallgatták a Márton életéről szóló bemutatót, és a Márton-napi szokásokat. Ifjaink Szépkenyerűszentmártonban szavalatokkal és énekekkel örvendeztették meg a helybélieket.

Mindezen rendezvények célja Szent Márton kultuszának ismertetése. Hiszen, felvetődnek a kérdések: ki (volt) ő? Hol született? Nagyon röviden álljon előttünk Márton élete.

Márton 316-ban született Savariában, vagyis a mai Szombathelyen. Bár szülei pogányok voltak, Márton már 10 – 12 éves korában beállt a

keresztyének közé és katekumen (hitújonc) lett. Később apja akaratának engedve beállt katonának. Itt töltött évei alatt következett be az az esemény, amely meghatározta egész életét.

334-ben Amiens (Franciaország) városában, csattanó hideg téli estén meglátott egy félmeztelen koldust. Köpenyét középen kettévágva, felét neki adta. Másnap éjjel Márton álmában megjelent Jézus Krisztus és így szólt hozzá: „Márton, te öltöztettél engem ebbe a köpenybe" (Máté.25:40.). E pillanattól kezdve Márton teljes mértékben keresztyén lett.

Szerzetessé válása után csendes elmélkedéssel, tanítással és mások megsegítésével élte életét.

371. július 4 -én Tours (Franciaország) püspökévé választották. Ehhez az eseményhez köthető a közismert legenda, amely szerint szerzetes társai és hívei elől egy lúdólban rejtőzött el. A ludak azonban gágogásukkal elárulták ottlétét, így találták meg és választották őt püspökké.

397-ben halt meg, majd ugyanezen év november 11-én temették el, ezért ünnepeljük Márton napját ezen a napon. Hiszen ez a nap az ő égi születésének napja.

Mivel Márton csendes, békés, másokat segítő, szolgáló életet élt, egész Európában elterjedt a kultusza. Ma Európában több, mint ötezer, Erdélyben (Romániában) több, mint harminc település és templom őrzi nevét.

Ez esztendő áprilisában, az Erdélyi Szent Márton Kulturális Központ Egyesület nyílt beszélgetést tartott, amelyen felvetődött az ötlet, hogy egyesületünk szervezzen egy zarándoklatot.

Az egyesület tagjai a zarándoklat lelki vezetőjének az erre legméltóbb személyt, Szent Márton szülővárosának püspökét kérték fel. A meghívást Dr. Székely János szombathelyi püspök úr örömmel fogadta, és az alábbi levéllel hívja e zarándoklatra az érdeklődőket:

„Az emberi élet egy hosszú út, melyet a Teremtő Isten indított el, és amely Őbenne teljesedik be. Tőle jöttünk, és Hozzá térünk haza. Az út során meg kell tanulnunk szeretni, hogy be tudjunk majd lépni az Ő szeretetének országába. Minden zarándokút ebben segít minket: az életünk zarándokútján ad erőt, fényt, lendületet.

Máig felejthetetlen élmény számomra az a Szamosújvártól Csíksomlyóig tartó gyalogos zarándoklat, amin részt vehettem több mint 10 évvel ezelőtt. Lenyűgözött a táj szépsége, nagy élmény volt a napi erőfeszítés, a sok gyönyörű zarándokének, a helyiek mély hite, embersége, vendégszeretete.

Szeretettel hívok mindenkit a 2023. okt. 15-i Szépkenyerűszentmártontól Szamosújvárra vezető zarándoklatra. Imádkozzunk együtt lelki megújulásunkért, a békéért, imádkozzunk a hitünkhöz, anyanyelvünkhöz és őseinktől kapott értékeinkhez való hűségért!"

Egyesületünk tagjai pedig, a zarándoklat programjának ismertetésével, szeretettel hívnak mindenkit e jeles eseményre.

Székely Csaba

Szamosújváriak az erzsébetvárosi búcsún

A szamosújvári örmény katolikus közösség minden esztendőben megtiszteli az erzsébetvárosi Szent Erzsébet örménytemplom búcsúját, amelyet augusztus 15-én tartanak. Az erzsébetvárosi búcsún a szamosújvári örmény katolikus székesegyház kórusa is fellépett a szentmise keretében.

Ezúttal is zsúfolásig megtelt az 1783-ban épült hatalmas templom, amely arról is nevezetes, hogy csak egy tornya van, egyik ugyanis 1927-ben egy óriási vihar következtében leesett és azóta sem állítottak vissza. A templom szomszédságában található az Apafi kastély, amelyet 1552-ben Apafi Gergely építtette reneszánsz stílusban és amely ma, mint múzeum és kulturális központ szolgál.

A Nagyboldogasszony ünnep alkalmából tartott szentmisét a szamosújvári római katolikus és örmény templomok plébánosa, Küsmödi Attila celebrálta. A zenei kíséretet a Molnár Árpád karmester által vezetett szamosújvári énekkar végezte, melynek műsorán csak örmény nyelven megszólalt zeneszámok szerepeltek. A régi Armenopolis kórusát a medgyesi római katolikus templom vegyes énekkara is kísérte. A Küküllő-menti város fontos eseményét megtisztelte dr. Kovács Gergely gyulafehérvári római-katolikus érsek, a romániai örmény-katolikus ordináriátus apostoli kormányzója, de jelen volt az ünnepen Varujan Vosganian, a Romániai Örmény Szövetség (UAR) elnöke is. Az erzsébetvárosi ünnepen egy amerikai család is jelen volt, ami külön színfoltot jelentett a fontos vallási eseményen.

A helyi hívek mellett a patinás templom padjaiban nagy számban foglaltak helyet gyergyószentmiklósi, szépvízi, marosvásárhelyi, kolozsvári és szamosújvári örmények is, akik a szentmise végén közös asztalhoz ültek, hogy baráti hangulatban megbeszéljék az országszerte egyre fogyó örmény közösségek ügyes-bajos dolgait.

Hazajövet, a szamosújvári örmények kórusának tagjai megismerkedtek Medgyes egyházi és történelmi nevezetességeivel, meglátogatva, többek között a Mátyás király rendeletére még a XV. században épült evangélikus templomot.

A szamosújvári erdő, a Hétkereszt hegyen
fotó: Riti József Attila

Jakab Norbert és Riti József Attila /fotó: Kasza Tamás

Riti József Attila

Volt egyszer egy háború könyvbemutató

Szamosújváron, augusztus 25-én, pénteken, az Idea Könyvtér kérésére lehetőségem nyílt bemutatni Jakab Norbert: Volt egyszer egy háború című kötetét. A bemutató helyszíne a szamosújvári városi könyvtár volt, ahol mintegy tizenöt – húsz ember volt kíváncsi a könyvre és a szerzővel tartott beszélgetésre. A kis létszám miatt az esemény meghitt és családias hangulatot öltött, amint azt Jakab Norbert édesapja is kihangsúlyozta a könyvbemutatón.

A könyvbemutató Marlene Dietrich egyik dalának felcsendülésével indult, majd Kasza Tamás, a főszervező és a városi könyvtár alkalmazottja elmondta, hogy mennyire fontosnak tartotta ennek a könyvbemutatónak a megrendezését a Szamosújvári Magyar Kulturális Napok keretében, kiemelve, hogy éppen a téma miatt esett választása a Volt egyszer egy háború című műre.

Kasza Tamás bevezetőjét követően megkezdődött a beszélgetés, mely Jakab Norbert és köztem folyt. A könyvvel kapcsolatban nem vállaltam véleményalkotást, hiszen nem vagyok kritikus, és nem szándékoztam végkövetkeztetéseket levonni. Szerettem volna, ha az olvasó saját véleményt alakíthat ki a műről, ezért a beszélgetés és az interjú formát választottam.

Jakab Norbert elmondta, hogy a kolozsvári Báthory István Elméleti Líceumban, kiadványszervezői szakon végzett így a szakvizsgájuk részeként ki kellett adjon egy magazint vagy pedig egy könyvet, ezért ő azt választotta, hogy kiadja azt a kisregényt, amit még kilencedikes korában kezdett meg, de nem fejezett be. Miután megszerezte az iskola beleegyezését nekiált és pár hét alatt befejezte a szóban forgó könyvet, mellyel az volt a célja, hogy visszaadja azokat az érzéseket melyeket a frontszolgálatot teljesítő katonákban formálódik. Elmondása szerint teljesen nem sikerült ezeket az érzéseket, átéléseket visszaadni az olvasónak,

mert nem rendelkezik háborús tapasztalattal (szerencsére). Kérdésemre azt is elmondta, hogy megpróbálta a saját érzéseit és kevés tapasztalatát bevinni a műbe. Ahhoz, hogy hangulatba kerüljön éjszaka 1 és 4 között dolgozott. Közönségi kérdésre azt is elmondta, hogy az átélt érzései annyira intenzívek voltak, hogy könnyei kicsordultak és félre kellett tegye az írást.

Jakab Norbert kérdésemre elmondta, hogy azért választotta az amerikai katonát szereplőnek, mert jobban ismerte a háború amerikai és német megközelítését. Továbbá hozzáfűzte, hogy több dokumentumfilmet és sorozatot is megnézett és bár pár túlélő vallomását is meghallgatta igazi veteránnal nem beszélgetett, mert már túl sok idő telt el a háború óta.

Terveiről is beszélt, az írást folytatja, egy nagyobb és komplexebb köteten dolgozik, de erről többet nem árult el. A közönségből érkezett kérdésre elmondta, hogy a Volt egyszer egy háborúnak nem lesz folytatása, mert ez a kötet úgy teljes ahogy meg lett írva. Tanulmányai folytatásáról is beszélt. Bár tanult egy ideig a budapesti tűzoltó akadémián, úgy döntött, hogy orvos lesz és most erre összpontosít.

A szerző szüleitől megtudtuk, hogy már gyerekkorában vonzódott a második világháború témájához. Kertjükben háborús játékokat játszott, és a kolozsvári régiség piacon több világháborús relikviát is vásároltak.

Az esemény végén a Linia Frontului önkétesei bemutattak két német egyenruhát: egy SS és egy wehrmacht katonáét. A könyvbemutató a szerző dedikálásával ért véget, így az én példányomat is aláírhatta.

A kötet megvásárolható az IDEA Könyvtér Magyar-utcai (21 decembrie) boltjában (a Vallásszabadság házában), valamint online a lenti weblapon:

https://ideakonyvter.ro

Baranyi László - MTI

Nagy János: a magyarok nem kockázatot, hanem értéket jelentenek Románia számára

A magyar kormány alkotmányos kötelezettségének tesz eleget, amikor az erdélyi magyarokat támogatja, akik nem kockázatot, hanem értéket jelentenek Románia számára – hangoztatta Nagy János államtitkár vasárnap Désen, ahol felavatták a magyar állami támogatással felújított református templomot és elemi iskolát.

A Miniszterelnöki Irodát vezető államtitkár a hálaadó istentiszteleten mondott köszöntőjében kifejezte meggyőződését, hogy a magyarság megmaradását szolgáló intézmények működése a többségi nemzetnek is hasznára válik.

A nyelv identitásmegtartó szerepére utalva az anyanyelvi oktatás

Nagy János, a Miniszterelnöki Irodát vezető államtitkár / MTI

fontosságát hangsúlyozta, amely nélkül az ember elvész a református egyház és a magyar nemzet számára is, de legalábbis elbizonytalanodik, „korunk betegségei könnyebben erőt vesznek rajta".

Illyés Gyulát idézve, aki a magyar kultúrát egy ötágú síphoz hasonlította, arra biztatta a désieket: most itt a lehetőség, hogy a síp egyik ágának hangja tovább erősödjék.

„A nemzet részeinek összhangja nélkül ugyanis nincs közös jövő, ennek magja pedig a magyar nyelv megtartása és mindennapi használata, melyből hitünk, kultúránk, valamint egyedi gondolkodásunk és világlátásunk is fakad" – mondta Nagy János.

Felidézte, hogy a balliberális kormány a 2004-es népszavazáson egymás ellen fordította az anyaországi és a külhoni magyarokat, de Orbán Viktor akkori ígéretéhez híven 2010-ben az Országgyűlés a választások utáni első intézkedéseként „kiköszörülte a csorbát", így – az egyszerűsített honosításról szóló törvény elfogadása nyomán – a külhoni magyarok „nemcsak lelkileg, hanem már közjogilag is" a magyar nemzet részeivé váltak.

Rámutatott: a 2011 húsvétján elfogadott alaptörvény szerint Magyarország felelősséget visel a határain kívül élő magyarok sorsáért, elősegíti közösségeik fennmaradását és fejlődését, támogatja magyarságuk megőrzésére irányuló törekvéseiket. Ennek az alkotmányos kötelezettségnek eleget téve emelte a magyar kormány tízszeresére a határon túlra irányuló támogatásokat 2010 után, ezért ötszörözte meg idén az oktatási-nevelés hozzájárulást és ezért támogatta a dési magyar óvodát és iskolát – sorolta az államtitkár.

Nagy János románul is köszönetet mondott Costan Morar polgármesternek, amiért nem gátolta, hanem segítette az új magyar iskola létrejöttét, és minél több „együttműködésben és kölcsönös tiszteletben gondolkodó román közéleti embert" kívánt az erdélyi magyaroknak.

„Mi, magyarok és románok ugyanis egymásra vagyunk ítélve. És miképpen dagálykor a tenger valamennyi hajót megemeli, ez az iskolafejlesztés is egyszerre emeli meg a dési magyar közösség és a helyi román többség hajóját" – mondta a Miniszterelnöki Irodát vezető államtitkár.

A hálaadó istentiszteleten Kató Béla erdélyi református püspök kifejtette: a dési magyar közösség életében az utóbbi öt évben rendkívüli fejlesztések történtek, a közösség pedig azzal fejezheti ki háláját az óvodáért, a templom rendbetételéért és az új elemi iskoláért, ha ragaszkodik hitéhez és anyanyelvéhez, és gyermekkel tölti meg az osztálytermeket. Szavai szerint az uniós támogatásból és a magyar kormány segítségével végzett templomfelújításnak is csak akkor van értelme, ha megmarad mellette az iskola, mert – miként az erdélyi szászok példája is mutatta – gyermekek nélkül a templomok is rommá válnak.

A hálaadó istentisztelet után Kató Béla püspök, Costan Morar polgármester, Kovrig Annamária alpolgármester, Nagy János államtitkár és Bányai Csaba esperes közös szalagátvágással adta át az új elemi iskolát. A régi református leányiskola épületének felújítását 560 millió forinttal támogatta a magyar kormány – közölte az MTI-vel Kiss Gábor, az Erdélyi Református Egyházkerület kommunikációs vezetője.

A Kolozsvártól 60 kilométernyire északra található, 31 500 lakosú Désen 2500-an vallották magukat magyarnak a tavalyi népszámláláson; 2300-an református vallásúnak mondták magukat.

***

Nagy János, államtitkár, augusztus végén Szamosújvárra is ellátogatott, a Téka Szorványkollégium új épületéhez, majd pedig levelet írt a Téka Alapítvány elnökének, Balázs Bécsi Attilána, melyben méltatta munkásságát.

(a szerkesztőség kiegészítése)

Riti József Attila

Farsangi bál a néhai Désen

A történész számára az a kihívás, hogy a sok kis töredékből, legódarabból rakjon összse valami újat, egy kész terméket, hogy az olvasónak betekintést nyújtson a múlt egy szeletébe. A mai cikkemmel a két világháború közötti dési magyarság farsangi báljaiba nyújtok betekintés.

A farsangi bálok helyszíne minden alkalommal a város szívében a Főtéren volt, ott amúgy az egyetlen olyan helység állt, amely bálteremmel rendelkezett. A két világháború között ez a vendéglátói helység a Főtér sarkán feküdt és a Ment Béla tulajdonában lévő România kávéház és étterem volt.

A dési bálokon nem csak magyarok vettek részt, tudhatjuk meg a Heti Hírek 1934. február 11-i tudósításából: *„A dési társaság ismert tagjai, nemzeti és felkezeti különbség nélkül; tisztek, hivatalnokok, — egymás mellett ülnek, vagy táncolnak s egy éjszakára elfelejtik, hogy nappal talán nem is ismerik egymást.”*

A dési farsangi bál természetesen egyike volt a sok közül, ugyanis minden közösségnek megvolt a saját bálja. Volt római katolikus nagybál, református bál, görögkatolikus

A régi Dés / fotó: Fortepan

bál, gyerekkarnevál a dési Izraelita Nőegylet táncestje, altiszti bál, sportbál és sok más.

A farsangi bálban, a talpalávalót a Désen állomásozó a 81. gyalogezred jazz-zenekara húzta.

A zenekar a bált az akkor divatos és ritmusos foxtrottal kezdte: *„egy pattogó ritmusú foxtrottba kezd; a párok összesimulnak és szaxofon búgó hangjára ide-oda zötyögnek, taszítják, lökdösik egymást. Mai életünk rohanó nyugtalansága elevenedik meg e képben.”* Kis szünet után következett a kor legdivatosabb tánca, a tangó, ami: *„egy érzelmesebb fordulatnál a táncos már bátran súghat partnere fülébe szerelmes szavakat, s erősebben szoríthatja meg a derekát: a mai tánc erotikumát jobban érzékeltetve.”*

Természetesen, hogy a bálokon nem csak táncoltak, hanem ebédeltek is, ami a kor legjobb ételei voltak. Az ebéd után angol valzert és egyéb rövid életű táncrendeket is jártak a résztvevők.

A Heti Hírlap tudósítója, mely részt vett a bálban, a vendéglő öreg pincérét a régi dési farsangi bálokról is kérdezte, aki készséggel válaszolt is, úgy ahogy most is az idősebb generációk szoktak a hasonló kérdésekre, hogy régebb minden jobb volt: *„Ó, kérem, régente más volt. Nem táncoltak akkor annyit össze-vissza; nem lötyögtek annyit össze-vissza. Akkor csárdással kezdték és végezték — és közben volt a valzer. Igaz, az akkori ember is más volt. Jobbkedvű, nyugodtabb a mai élet lüktető-tempójával szemben.”*

A cikkíró szerint *„a ma táncában sokkal több a kecsesség, a simaság, a mai táncoló párok sokkal higgadtabban mulatnak az akkori víg, nem törődő kedéllyel szemben. De talán a mai kor generációját jobban kielégíti ez a tánc, talán a nő és férfi közti nagy különbséget megszüntette. A régi, érzelgős valcer korában nem igen lehetett egy bálban ismeretséget szerezni, ha az ember kellőleg bevezetve nem volt.”*

Nem állítom, hogy teljes a kép, egy újságcikkből ez nem is lehet, ugyanis levéltári adatokra is szükség lenne. Ezzel a cikkel azonban csak egy kis szeletet nyújtok abból, hogy milyen volt a két világháború közötti Dés társasági élete.

Jókai Mór / Barabás Miklós – 1854

Riti József Attila

Jókai Mór Szamosújváron

Szamosújvár a világ közepe, ezt mindenki jól tudja, pláné az, aki Szamosújvárott lakik. Az idők folyamán császárok, írók, költők megfordultak városunkban. Járt itt II. József, I Ferenc, de még I. Ferenc József is, továbbá pár óra erejéig megpihent és körbenézett Petőfi Sándor, de Jókai Mór is járt itt, aki meglátogatta a fegyenctelepet is, Jókai látógatásairól szól jelen cikkünk.

Jókai Mór több alkalommal is járt Szamosújvárott, először 1853. június 10-én, tudhatjuk meg a Budapesti Hírlap tudósításából, mely leírja, hogy városunkban szívesen látott vendég volt.

Másodjára 1876. augusztus 10-án járt itt, amikor meglátogatta a fegyenctelepet. Erről a látogatásáról írt is A szamosújvári fegyenctelep című írásában, mely megjelent az Útleírások című kötetében. Ugyanabban ír a szentbenedeki látógatásáról is, A szent-benedeki várkastély címmel. Látogatására ünnepi vacsorát szervezett számára a szamosújvári polgármester, melyen jelen voltak a városi elöljárók és értelmiségiek is.

Szamosújvári látogatása egy hosszabb erdélyi körút volt, amikor meglátogatta még Torockót, Tordát, Kolozsvárt, Désst, Koltót, Nagybányát és Szatmárt is.

Monográfiájában

Szongott nem említette meg Jókai Mór egyik látogatását sem, valószínűleg nem tartotta lényegesnek.

A fegyenctelepet 1873-ban látogatta meg gróf Teleki Sándorral („a vad gróffal") együtt, aki az író barátja volt. Érkezésükkor, Nagyberivói Boér János igazgató (1868 és 1876 között töltötte be a tisztséget) hiányában, Nuricsán József ellenőr (1866 és 1882 között töltötte be a tisztséget) fogadta őket.

Jókai leírásából (A szamosújvári fegyenctelep) megtudjuk, hogy a 1873-ban 766 elítélt volt a várban, akik mind dolgoznak: „*A fogház egy gyártelep, minden börtön egy műhely. S az elítéltek igen jó munkások. Vannak közöttük, akik havonként nyolcvan forintot megkeresnek; a legkisebb kereset havonként tizenhat forint. Annak kétharmadát az állam kapja a fegyencek ellátása fejében, egyharmadát félreteszik a fegyenc számára, s mikor fogsága véget ér, kezébe adják; és ezenkívül kezébe adtak egy kézművességet, amivel a kenyerét becsülettel megkeresheti jövőre kint a nagyvilágban."*

Nagy írónk látogatásakor a földszinten többnyire asztalosműhely volt, az első emeleten pedig a hálótermek. A második emeleten voltak a: *„a pokrócgyár, itt a szalmafonó-, szabó- és csizmadiaműhelyek"*, ahol Jókai elcsodálkozott a készített termékek minőségén: *„láttam ott oly finom topánokat elkészítve, melyek bármely fővárosi gyártmánnyal kiállják a versenyt"*. A börtön egy másik szárnyában pedig korház, gyógyszertár és laboratórium működött.

A szabóműhelybe érve Jókai szóba elegyedett a fegyencekkel, így Rózsa Sándorral is, a híres betyárral is, aki akkortájt töltötte büntetését a szamosújvári börtönben és szabójaként dolgozott a műhelyben: *„valamikor láttam ezt az embert; de akkor a szabadsághős nimbusa vette körül; amit ő aztán a vasútfelszaggatással, az árvíz közé szorult Návay-család agyonkínzásával s más aljas gonosztettekkel egészen lekoptatott magáról: nehéz volt most ráismernem. E teremben csupán szabók voltak. Rózsa Sándor is szabólegény most. Blouse-nak való vásznat szabott nagy ollóval. Egyenesen álló, de szikár termete, tojásdad metszésű szelíd arca s őszinte nézésű kék szemei nem árulják el benne a puszták hajdani rém hősét."*

Rózsa Sándor találkozása meglepte az írót, hiszen egy szelíd, megtört, de büszke férfit látott, aki már nem volt a puszták réme, mint ahogy a fenti idézetben olvashattuk.

Rózsa Sándoron kívül egy másik rettegett betyár is Szamosújváron raboskodott annakidején, Farkas Béni, akiről azt tartották, hogy a legzseniálisabb zsidó betyár egész Európában és aki több börtönből megszökött már, ezért őt szigorúbban

A szamosújvári fegyintézet a 19. század végén / Szongott

őriztek mind bárki mást. Vele nem beszélt Jókai (nyilván azért is, mert őt nem ismerte személyesen, mint Rózsa Sándort), de a következőket írta róla: *„közeledtünkre bal kezét mellére nyomja, csak jobbjával hajtva a gépet, s hunyászkodva összegörnyed. Még most is ravasz. Gondolja, észre fogják venni az idegenek, hogy a gyapjúpor a mellére száll, s szenved miatta, s megsajnálják érte. De arckifejezése tökéletes fenevadé. Az a lenyomott, befelé hajló homlok, az a feszült, vörös arcbőr a kiülő pofacsontokon, az előrenyomuló áll s az a leírhatatlan hiénai sóvárgás a kaján szemekben: egész szörnyeteg lelkét tükrözik vissza. Már innen is megkísérté kitörni; de mindjárt a kezdetén rajtavesztett, s most még jobban őrzik. Olyan magánbörtöne van, melyből még a falon át a kocogtatással sem értekezhetik fogolytársaival éjszaka.”*

Jókai a konyha minőségét is méltatta, az ételt jóízűnek találta, mint ahogyan az Útileírásban be is számol róla az olvasónak:

„a kolosszális tűzhelyen, mely olyan, mint Vulcán műhelye, titáni üstökben fő a rántott leves csipedettel, és a zöldpaszuly főzelék; amit azután óriási kádakba mérnek ki, s úgy osztanak szét tányérokba. Igen jó ízű volt mind a kettő. A kenyérről pedig, amiből minden fegyenc egy egész cipót kap egy napra, elmondhatjuk, hogy olyat más országban csak a hercegek esznek, mikor nevük napja van.”

Látogatásának utolsó állomása a kápolna, melyből minden felekezet számára volt egy. Az író kiemeli a katolikus kápolnát, melyet 1822-ben festette egy fegyenc, Nivetti Péter.

Jókaira nagy benyomást keltett a fegyintézet, mely szerinte *„egy európai, sőt amerikai színvonalon álló intézet.”*. Az intézet az író későbbi munkáiban is szerepel valamilyen formában, mint például a Damokosok című regényében.

Végkövetkeztetésként megemlíthető, hogy érdemes Jókait olvasni, pontosabban azokat a műveit is érdemes elolvasni, melyeket kevésbé, vagy egyeltalán nem ismerünk, mint például a fentebb említett Damokosok, Egy az Isten regényeket vagy egyéb írásit.

Petőfi Sándor portréja, Barabás Miklós litográfiája (1848)

Riti József Attila

Petőfi Sándor szamosújvári látogatása

Nemzetünk nagy költője, az 1823. január 1-én született Petőfi Sándor egy alkalommal Szamosújváron is járt és meg ebédelt is itt, az egykori örmény városban. Petőfi szamosújvári látogatásáról szól jelen cikkünk.

1847 őszén, Szendrei Júliával kötött házassága után Petrőfi Sándor és felesége gróf Teleki Sándor koltoi kastélyában töltöttek két hetet, ahonnan Désen és Szamosújváron át Kolozsvárra, majd Szalontára utaztak. Kolozsváron, a beszámolók szerint fáklyás felvonulással ünnepelte a költőt a város ifjúsága.

Petőfiék Koltoról 20-án indultak és aznap este Désen megszálltak Medgyes Lajos református lelkipásztornál, akivel jó viszonyt ápolt a költő. Medgyes javaslatára Kolozsvár felé menet letértek Szamosújvárra is (a főút akkor még nem haladt át a városon, hanem valahol a mostani kerülőút nyomvonalán), ahol a Főúton, a Fehér Ló-ban (most Bobalna utca, 16 sz. ahol az egykori 2-es számú iskola elemi osztályai működtek) megebédeltek.

Szamosújvárról alkotott véleményéről nem sokat tudunk, az Irodalmi Közlemények szerint Désről és Szamosújvárról ***„annyit mond: csinos két város”*** és az erdélyi örmények Jeruzsálemének nevezi az utóbbit.

Kolozsi Gergely István (aki Gabányi János tanár úrra hivatkozik)

egy 2007-ben közölt cikkben a következőket írta Petőfi látogatásáról: *„miután megérkezett, besétálgatta a város főbb utcáit, és végig nézegette a barokk stílusban épült szép örmény házakat. Aztán ellátogatott a város híres, szép vadregényes parkjába is, onnan visszatért a város akkori főutcájának nevezett Víz utcába, és az ott lévő kis vendéglő előtt álló kis kőpadra leült pihenni. (…) Amint a költő ott tűnődve ült és a járókelő embereket figyelte, beszédeiket hallgatta, ezt mondogatta magában: „Én amint itt nézem, látom az üldögélő és sétálgató örményeket, amint egymás közt csevegnek, úgy érzem magam, mintha az örmények magyarországi Jeruzsálemének fővárosában, vagy a muszlimok Mekkájában volnék, Mohamed szülővárosának zarándokhelyén. Itt minden csendes, mozdulatlan.”””*

Röviden ez lenne Petőfi Sándor szamosújvári látogatása.

Riti József Attila

Szamosújvár és Petőfi Szibériában?

Érdekes módon, Szamosújvár nagy krónikása, Szongott Kristóf monográfiájában nem említi meg azt, hogy ha rövid időre is, de 1847-ben Petőfi megállt Szamosújváron is, de megemlít egy történetet, amely, ha nem direkt módon, de kötődik Petőfihez.

Valamikor a 19. század második felében, a szamosújvári várban raboskodott egy kunszentmártoni paraszt, valamilyen Manasesz, aki korábban kikerülve váradi börtönből Kolozsvárra ment, ahol: *„felizgatta egész Magyarországot a hírrel, hogy most jön Szibériából és látta szegény Petőfit az ólombányákban szenvedni.”*

Kolozsváron hittek neki és nagy szenzációnak tartották a hírt, ezért egy lapkiadó, Papp Miklós megjelentette a történetet. Manasesz annyira hiteles volt, hogy Petőfi „vad grófja” Teleki Sándor (akinek koltói bortokán töltötték mézes heteiket Petőfi Sándor és Szendrei Júlia) *„ebédre hívta meg magához Danit, a Manaszest és — talán épen — Helfi interpellált a házban, hogy van-e tudomása a kormánynak, hogy Petőfi muszka rabszolgaságban sinlődik?… Mit csinál a pétervári nagykövet? Persze az nem törődik a magyar dolgokkal! Mit neki Petőfi?!”*

Szongott Kristóf azt is leírta, hogy a hazafiak siratták Petőfi szibériai sorsát és mulatságokat szerveztek annak örömére, hogy megtalálni vélték híres költőnket. Továbbá *„diszszónokok már fogalmazták a toasztot, a mit a hazaérkező fehér szakállú, sápadt és öreg Petőfinek mondani fognak, országos körútja alkalmával.”*

Manaseszről azonban elég hamar kiderült, hogy *„úr czudarúl hazudott”* s öt év börtönbüntetés letöltésére ítélték, amit a szamosújvári várban kellett letöltsön, *„a hol olyan vendégszerető emberek laknak, kik olykor egészen idegen embereket, ott fognak teljes ellátásra életfogytiglan is… Ez ellen a vendégszeretet ellen panaszkodhatott —míg benn volt — alkalmasint Manaszes is…”*

Petőfi Sándor

Szeptember végén

Még nyílnak a völgyben a kerti virágok,
Még zöldel a nyárfa az ablak előtt,
De látod amottan a téli világot?
Már hó takará el a bérci tetőt.
Még ifju szivemben a lángsugarú nyár
S még benne virít az egész kikelet,
De íme sötét hajam őszbe vegyűl már,

A tél dere már megüté fejemet.
Elhull a virág, eliramlik az élet...
Űlj, hitvesem, űlj az ölembe ide!
Ki most fejedet kebelemre tevéd le,
Holnap nem omolsz-e sirom fölibe?
Oh mondd: ha előbb halok el, tetemimre
Könnyezve borítasz-e szemfödelet?
S rábírhat-e majdan egy ifju szerelme,
Hogy elhagyod érte az én nevemet?

Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt,
Fejfámra sötét lobogóul akaszd,
Én feljövök érte a síri világból
Az éj közepén, s oda leviszem azt,
Letörleni véle könyűimet érted,
Ki könnyeden elfeledéd hivedet,
S e szív sebeit bekötözni, ki téged
Még akkor is, ott is, örökre szeret!

(Koltó, 1847. szeptember.)

Mit csinálsz, mit varrogatsz ott?

Mit csinálsz, mit varrogatsz ott?
A ruhámat foltozgatod?
Rongyosan is jó az nékem,
Varrj inkább egy zászlót, feleségem!

Sejtek, sejtek én valamit,
A jóisten tudja, hogy mit,
De elég, hogy szól sejtésem,
Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Nem maradhat így sokáig,
Mi hogyan lesz, majd elválik,
Elválik a csatatéren,
Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Drága áru a szabadság,
Nem ingyen, de pénzen adják,
Drága pénzen, piros véren;
Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Ha ilyen szép kéz varrja meg,
A győzelem belészeret,
S mindig ott lesz közelében;
Varrd meg azt a zászlót, feleségem!

Pest, 1848. január

Szerkesztőség:

Főszerkesztő:
Riti József Attila

Főszerkesztő helyettes:
Fodor Emőke

Szerkesztők:
Felszegi Imre
Fodor Emőke
Riti József Attila
Székely Csaba
Vigh Nikol Vivien

Korrektor:
Fodor Emőke

Kiadja és működteti:
Téka Alapítvány

Elérhetőség:
www.kozlony.ro
info@kozlony.ro
0770109709

ISSN 2784 – 2800
ISSN-L 2784 – 2800

RMDSZ

COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY

Ha támogatná lapunk megjelenését akkor támogatását utalja a következő bankszámla számra:
Fundația Culturală Téka
Cod fical : 7309675
405300, Gherla, str. Mihai Viteazul, nr. 39, jud. Cluj

LEI
RO90BDE130SV07017121300
HUF
RO45BDE130SV39908781300
Sfiwt kod: BRDEROBU
Megjegyzéshez írja oda, hogy a Szamosújvári Közlönynek szánja!
Köszönjük!

CREATIVE WORKS